



**Toerisme met zorg
is toerisme met
economisch perspectief**





Toerisme met zorg



Naslagwerk congres 22 november 2007

inhoudsopgave

3. Drs. A.A.M. Brok:
Toerisme met zorg in Zuidwest Fryslân
4. Jan Troost:
Naar Athene
5. De initiatiefnemers van Toerisme met Zorg:
Zo 'gewoon' mogelijk op vakantie met VakantieZorg
6. Onderzoek:
De toerist met een beperking: kenmerken en behoeften
9. Project:
Toerisme met zorg is toerisme met economisch perspectief
10. Onderzoek:
Economische vooruitgang door verbreding toegankelijkheid van de toeristische sector
15. Ondernemer aan het woord:
Charles Broman maakt werk van zorgtoerisme
16. Bedrijfspresentaties
Hoorexpert
Stichting Sailability Nederland
Visio
Hulpmiddelen Centrum Friesland
Liever Ligfietsen
't Waterhuys
NebasNsg watersportaccommodatie
Rabobank



Het project Toerisme met zorg is mede tot stand gekomen dankzij de financiële steun van de Europese Unie, het Samenwerkingsverband Noord-Nederland, EZ/Kompas en de provincie Fryslân, in het kader van het Regionale Innovatie Programma Fryslân (Fryslân Fernijt).

Toerisme met zorg in Zuidwest Fryslân

Positieve link

Onder de naam Toerisme met Zorg is toerisme met economisch perspectief lanceerde de Stichting Stimulering Zuidwest Fryslân een interessant project. Het linkt op een positieve wijze toerisme, zorg én economie aan elkaar. Daarnaast betekent het een geweldige stimulans van de mogelijkheden voor mensen die worden geconfronteerd met beperkingen.

Toerisme met Zorg is een project dat accommodaties en infrastructuur in de Friese Zuidwesthoek op een dusdanige manier toegankelijk wil maken, dat toeristen met een beperking hier plezierig kunnen recreëren. Het is een initiatief van de Stichting Stimulering Zuidwest Fryslân waarin ondernemers, instellingen en bestuurders zich gezamenlijk inzetten voor de Friese Zuidwesthoek. Deze gezamenlijkheid was de inspiratie achter het project Toerisme met Zorg. Thuiszorg Zuidwest Friesland, Zorggroep Tellens, Talant en Hof & Hiem namen de handschoen op. Zij brengen zorgtoerisme in de praktijk.

Belangrijk voor economie én voor mensen

Vanuit economisch oogpunt is zorgtoerisme van groot belang voor de economie in de Friese Zuidwesthoek. Immers, het aantal mensen met een beperking groeit. Deze groep is vaak kapitaalkrchtig, beschikt over relatief veel vrije tijd en is in de gelegenheid vaker met vakantie te gaan.

De faciliteiten die dankzij het project zijn of worden ontwikkeld, dragen eraan bij dat toeristen met een beperking de weg naar Zuidwest Friesland kunnen vinden en er plezierig kunnen recreëren.

Het project stimuleert tevens de emancipatie van mensen met een beperking. Eén van de doelstellingen het project is namelijk een toeristische regio te creëren waar zowel mensen zonder als mensen met een beperking zich thuis voelen.

De nieuwe website www.routezuidwestfriesland.nl is een sprekend voorbeeld van deze integrale aanpak.



Toegankelijkheid is ook gastvrijheid

Met het toegankelijk maken van accommodaties en infrastructuur alleen, ben je er niet. Toegankelijkheid heeft ook te maken met gastvrijheid, met open staan voor behoeften en wensen van bezoekers en met de bereidheid daar flexibel op in te spelen. Gastvrijheid is vanuit deze optiek een belangrijk aspect van onze toeristische sector. In de Friese Zuidwesthoek wordt dit terdege beseft en ik ben er dan ook van overtuigd dat het initiatief van de zorgsector en de toeristische sector een aanzet vormt tot nieuwe initiatieven en ideeën.

Met een gastvrije instelling creëren we een uitgelezen kans om de toegankelijkheid van Zuidwest Friesland in gezamenlijkheid te optimaliseren.

Het eerste resultaat van deze samenwerking is te vinden op:
www.routezuidwestfriesland.nl

Drs. A.A.M. Brok
Burgemeester Sneek en
voorzitter Stichting Stimulering Zuidwest Fryslân

*Op positieve wijze toerisme, zorg
én economie aan elkaar linken.*

*Er komen slechts
zestien rolstoelgebruikers per jaar...*



Naar Athene

In 2003 was Griekenland voorzitter van de Europese Unie. Als lid van het Nationaal Comité Europees Jaar ontving ik een uitnodiging voor de Opening van het Europees Jaar in Athene. Mijn vlieg angst is niet ernstig genoeg om 'nee' te zeggen op zo'n uitnodiging. Die vlieg angst behoort nu helemaal tot de verleden tijd. Je hoeft maar één keer in vliegende vaart in een taxibus met afgeschermd vensters en blauw zwaailicht door Athene gereden te zijn, om een vlieg reis voorgoed te bestempelen als veilig en comfortabel.

Zeker nu de KLM speciale service biedt aan passagiers met een handicap. Het is belangrijk veel vocht tot je te nemen, ook in een vliegtuig. Op zo'n lange vlucht moet je dan naar het toilet. Een klein model rolstoel is speciaal bedoeld voor zulke sanitaire stops. Een vliegtuigtoilet is dusdanig krap bemeten dat omvallen onmogelijk is. Voor stomadragers zijn er zo te zien geen voorzieningen. Of gooien die hun zakjes zomaar het luchtruim in?

Athene is een historische stad en dat merk je. Alle stoepen bestaan uit antiek puin, een vreemde gewaarwording in deze eeuw van techniek. Als je in Athene bent, wil je natuurlijk de Acropolis bezoeken. Samen met mijn assistent Rob waagde ik het er maar op.

Mijn bezoek diende namelijk een hoger doel: het logo van de CG-Raad, een amfitheater, 'in het echt' aanschouwen. Een aanwezig lid van de zogeheten Cultuurpolitie vertelde dat men al 25 jaar in onderhandeling is over het toegankelijk maken van de Acropolis. Er komen slechts zestien rolstoelgebruikers per jaar... Het bezoek was al met al een wat moeizame exercitie, want ik laat me niet tillen en eis minimaal dat de achterwielen van mijn rolstoel de grond blijven raken. Dat lukte met wat hulp. De ware Olympische verbroederingsgedachte die je in Griekenland toch overal ervaart, liet ik heel even varen toen een Duitse rolstoelgebruiker mij daarboven met grote snelheid voorbijreed. Dezelfde gevoelens als bij die fatale voetbalmatch in 1974 maakten zich kortstondig van mij meester...

De officiële opening van het Europees Jaar was levendig en boeiend. Vooral het optreden van een Franse zanger/pianist was ontroerend. Ik kon de tekst volgen, dankzij de gebarentolk, niet door mijn geweldige kennis van de Franse taal. De emotie van het lied kwam juist in de gebaren goed tot uitdrukking. 'Die emotie moeten we het hele jaar vasthouden, dan komt het allemaal nog goed met de doelstellingen van het Europees Jaar', zo bedacht ik tijdens mijn retourvlucht.

Maar dat hele jaar was niet nodig geweest als de Goden van de oude Grieken allemaal een handicap hadden gehad. Dan was de hele Europese samenleving al eeuwen toegankelijk!

Jan Troost

De initiatiefnemers van Toerisme met Zorg:

Zo 'gewoon' mogelijk op vakantie met VakantieZorg

'Mensen met een beperking willen net zo graag lekker vakantie houden als mensen zonder beperking. Lekker één op één in een hotelletje en niet in een groot vakantiecamp of iets dergelijks. Zo gewoon mogelijk dus'. Jan Veenstra, directeur zorggroep Hof en Hiem, is heel enthousiast over het nieuwe project Toerisme met Zorg. Zorggroep Tellens, Talant, Hof en Hiem en Thuiszorg Zuidwest-Friesland hebben de handen ineengeslagen om actief werk te maken van zorgtoerisme. 'De tijd is er rijp voor', vindt Veenstra. 'Ik zie het in onze eigen verzorgshuizen: we zijn veel meer servicegericht en met het vizier naar buiten dan vijf jaar geleden'.

Toeristische accommodaties zijn niet allemaal even goed toegesneden op gasten met een handicap. 'Dat is niet altijd uit onwil, maar meer omdat deze groep gewoon niet in beeld is', aldus Anneke Aldenkamp, lid van de Raad van Bestuur van Zorggroep Tellens. 'Dat is jammer, omdat er vaak maar weinig aanpassingen nodig zijn om een accommodatie voor een veel grotere groep toegankelijk te maken'. 'Het mooiste is wanneer aanpassingen voor mensen met een handicap bij nieuwbouw direct in de bouw worden meegenomen', vult John Verrijck van Talant aan. 'Vaak heeft een brede doelgroep daar plezier van. Een verhoogde wc pot (geen 49 cm, maar 56 cm) is niet alleen voor mensen met een beperking prettig. Of een toilet met beugels. Het valt vaak nauwelijks op dat er iets is aangepast, maar voor degene met een handicap kan het een uitkomst zijn'.

Door zich meer op toeristen met een beperking te richten, kunnen ondernemers hun seizoen ook nog eens uitbreiden. Veel ouderen vinden het prima om in het voor- en naseizoen op vakantie te gaan. Daarnaast is er ook een groep die juist wel in het hoogseizoen op vakantie wil, samen met familie en/of vrienden. 'Wat wel eens vergeten wordt is dat een vakantieganger met een handicap niet op zichzelf staat', zegt Verrijck. 'Denk maar eens aan een vriendengroep van acht jongeren, die graag op vakantie wil, en waarvan er één een beperking heeft. Zo'n jongen wil niet naar een specifiek vakantieoord dat helemaal is toegerust op gehandicapten. Die wil lekker met z'n vrienden meedoen, en dan is het mooi dat 'gewone' hotels en restaurants ook rekening met hem houden!'

Gerrie de Valk van Thuiszorg Zuidwest-Friesland, juicht toe dat er één database komt die aangeeft hoe toegankelijk onder andere routes, camping, musea en restaurants zijn. En daarnaast één telefoonnummer voor het

regelen van zorg en hulpmiddelen. 'Mensen geven regelmatig aan te verdwalen in zorgland. Het is belangrijk om ook tijdens je vakantie gebruik te kunnen maken van hulpmiddelen, maar het valt niet altijd mee om dat allemaal te regelen. De vele regels en instanties maken dat je soms door de bomen het bos niet meer ziet. VakantieZorg neemt alle rompslomp uit handen'.

Thuiszorg Zuidwest-Friesland wil er graag aan meewerken om daar zorg te leveren waar dat nodig is. 'Als het gaat om een gast die vakantie houdt, stelt dat wel extra eisen aan ons', erkent ze. 'Dat zal in het begin niet altijd goed gaan, maar we willen ons er zeker voor inzetten. Zodat we als thuiszorg aanwezig kunnen zijn om insuline te spuiten als een diabetes patiënt in de haven van Sneek met de boot aanmeert!'

'In de toeristische sector moet het bewustzijn ontstaan dat we het hier over een aantrekkelijke klantengroep hebben', vat Anneke Aldenkamp samen. 'Er zijn relatief kleine aanpassingen/investeringen nodig die een groot effect kunnen hebben. RouteZuidwestfriesland.nl en VakantieZorg moeten zoveel mogelijk bekendheid krijgen'.

*Er zijn relatief kleine aanpassingen/
investeringen nodig die
een groot effect kunnen hebben.*



Onderzoek:

De toerist met een beperking: kenmerken en behoeften

A. Inleiding

Onze samenleving heeft mensen met een of meerdere beperkingen. Deze groep zal door de toenemende vergrijzing en de ontwikkeling van de medische wetenschap groter worden.

Mensen leven langer en blijven langer actief en mobiel. Dit geldt zowel voor ouderen als voor andere groepen met meer of mindere (functie)beperkingen. Men laat zich niet weerhouden om volop te genieten van de verworvenheden van onze welvaartmaatschappij, waaronder de mogelijkheden op het gebied van toerisme en recreatie.

B. Het aantal mensen met een beperking

Ruim 30% van de bevolking (vanaf 6 jaar) in Nederland heeft een chronische ziekte (in absolute aantallen: 4.403.000) waarvan bijna 9% met meerdere aandoeningen tegelijk kampt.

Ruim 23% van de bevolking heeft een lichamelijke beperking (in absolute aantallen: 3.437.000) waarvan ruim 13% lichte beperkingen kent en ruim 10% matige tot ernstige beperkingen kent (cijfers zijn exclusief tehuisbevolking).

Het aantal personen met een verstandelijke beperking, inclusief tehuisbevolking, wordt geschat op 103.000.

In deze cijfers zit overlap. Bijvoorbeeld zou één reumapatiënt in alle drie groepen geteld kunnen zijn.

C. Kenmerken en behoeften van toeristen met een beperking

Er is onderscheid gemaakt tussen vier doelgroepen die op basis van vakantiewensen zijn vastgesteld.

C1. Toeristen die met gezelschap op vakantie gaan

Responsgroep (n=93):

De gemiddelde leeftijd is 57 jaar; de helft is tussen 40 en 65 jaar.

De helft woont samen met een partner, een kwart woont in een gezin.

Fysieke kenmerken:

85% heeft een somatische beperking; 6,5% heeft een somatische - en een psychische beperking.

40% wordt beperkt door zijn/haar energie; 39% kan kleine stukjes lopen;

31% heeft weinig spierkracht; 25% heeft een voedingsbeperking.

Behoeftes aan zorg en hulpmiddelen:

64% heeft zorg nodig: 19% begeleidende hulp; 18% verzorgende hulp; 16% huishoudelijke zorg en 4% verpleging.

33% heeft aangepaste voeding nodig. Bijna de helft van de groep gebruikt hulpmiddelen: vooral een rolstoel en een hoog-laag bed, gevolgd door rollator, scootmobiel en krukken/stok.

Eisen t.a.v. de vakantiebestemming;

59% heeft fysieke aanpassingen nodig op het vakantieadres: 37% een verhoogd toilet; 30% beugels aan de muur in toilet en douche; 29% lift en 24% een aangepaste doucheruimte/toiletruimte.

58,5% wil graag in het laagseizoen met vakantie; 30,5 % in het hoogseizoen en 11% beide.

Deze groep heeft vooral voorkeur voor een bungalow/huisje. Vervoer van en naar de vakantiebestemming regelt men bij voorkeur zelf. Deze groep wil ten opzichte van de andere groepen vaker in het hoogseizoen met vakantie omdat in deze groep relatief veel gezinnen met kinderen zitten.

C2. Toeristen die zonder vakantiegezelschap op vakantie gaan

Responsgroep (n=18):

De gemiddelde leeftijd is 59 jaar, eenderde is tussen de 40 en 65 jaar.

94% is alleenstaand. In deze groep bevinden zich meer mannen dan vrouwen.



Mensen blijven langer actief en mobiel.

Fysieke kenmerken:

76,5% heeft uitsluitend somatische beperkingen; 17,5% heeft een somatische en psychische beperking. De helft van de groep heeft een beperking in de energie; 25% heeft veel pijn.

Behoeftte aan zorg en hulpmiddelen:

40% heeft begeleidende hulp nodig; 20% heeft verzorgende - en huishoudelijk hulp nodig; 12,5% heeft aangepaste voeding en verpleging nodig.

Tweederde van deze groep heeft hulpmiddelen nodig: 33% een rolstoel; 27% een hoog-laag bed en 27% een rollator.

Eisen t.a.v. de vakantiebestemming:

Op het vakantieadres heeft 57% van deze groep een lift en een drempelloos verblijf nodig; 50% een verhoogd toilet en 43% beugels aan de muur.

93,5% wil graag in het laagseizoen met vakantie; 6,5% wil graag in het hoogseizoen met vakantie.

Deze groep heeft met name voorkeur voor een familiehotel. Zorg en vervoer moet bij de boeking geregeld zijn. 44% heeft begeleiding nodig, ook bij het recreëren.

NB Deze groep heeft fysiek gezien de meeste beperkingen.

C3. Toeristen die een groepsvakantie wensen

Responsgroep (N=58):

De gemiddelde leeftijd is bij deze groep het hoogst: 63 jaar. Eenderde is tussen de 40 en 65 jaar en eenderde is tussen de 65 en 80 jaar. 80% is vrouw en 63% is alleenstaand.

Fysieke kenmerken:

In deze groep komen, anders dan in 1 en 2, wel mensen voor met een verstandelijke en/of psychogeriatrische beperking. Ook mensen met andere psychische beperkingen komen in deze doelgroep meer voor dan bij de voorgaande twee doelgroepen.

In deze groep vindt men meer specifieke beperkingen. Meer dan de helft heeft weinig energie en ca. 50% heeft weinig spierkracht en/of loopt slecht. In tegenstelling tot de andere groepen kan slechts 6% niet lopen; wel maakt eenderde gebruik van een rolstoel. Een deel van deze groep is bedlegerig.

Behoeftte aan zorg en hulpmiddelen:

74% van de doelgroep heeft zorg nodig: 49% heeft begeleidende hulp nodig; 26% heeft verzorgende hulp nodig; 19% heeft huishoudelijke zorg nodig; 9% heeft verpleging nodig en 3,5% heeft aangepaste voeding nodig.

60% van de doelgroep maakt gebruik van hulpmiddelen: 34% heeft een rolstoel; 32% heeft een hoog-laag bed en 24,5% heeft een rollator.

Eisen t.a.v. de vakantiebestemming:

72% van de doelgroep heeft fysieke aanpassingen nodig op het vakantieadres: 49% heeft een verhoogd toilet nodig; 57% heeft een lift nodig; 32% heeft beugels aan de muur nodig en 23% heeft een aangepaste doucheruimte/toiletruimte nodig.

85,5% van de doelgroep wil graag in het laagseizoen met vakantie; 5,5% wil graag in het hoogseizoen met vakantie; 9,5% beide. Deze doelgroep heeft voorkeur voor een familiehotel. Men gaat bij het liefst met lotgenoten op vakantie en daarbij hebben ze een voorkeur voor georganiseerde activiteiten. Vervoer moet bij de boeking geregeld worden.

C4. Toeristen die met een mantelzorger op vakantie gaan

Responsgroep (N=34):

De gemiddelde leeftijd van de doelgroep is 58,5 jaar. Ruim 40% van deze groep is tussen de 40 en 65 jaar en 40% is tussen de 65 en 80 jaar. In deze doelgroep zitten evenveel mannen als vrouwen. Bijna driekwart van de doelgroep woont samen met een partner.

Fysieke kenmerken:

70,5% van de doelgroep heeft een somatische aandoening. Net als in groep 3 komen hier ook mensen voor met een verstandelijke en/of psychogeriatrische beperking.

Bijna de helft heeft weinig energie. 45-50% heeft weinig spierkracht en/of kan slecht lopen.

In verhouding tot de andere drie groepen zijn er veel mensen die niet kunnen lopen (20,5%).

Behoeftte aan zorg en hulpmiddelen:

82% van de doelgroep heeft zorg nodig: 47% begeleidende hulp en 32% verzorgende hulp. Opvallende is dat deze groep hoog scoort op verpleging (15%).

Deze groep scoort ook het hoogst t.a.v. het aantal benodigde hulpmiddelen (82,5%):

60% heeft een rolstoel nodig; 18% heeft een hoog-laag bed nodig; 26,5% heeft een rollator nodig en 18% heeft een scootmobiel nodig.

Eisen t.a.v. de vakantiebestemming:

De noodzaak van fysieke aanpassingen op het vakantieadres: 57,5% heeft een verhoogd toilet nodig; 56% heeft een lift nodig; 53% heeft beugels aan de muur nodig en 41% heeft een aangepaste douche/toiletruimte nodig.

87,5% van deze doelgroep wil graag in het laagseizoen met vakantie; 3% wil graag in het hoogseizoen met vakantie; 9% beide.

Deze doelgroep heeft de voorkeur voor een bungalow/huisje. Vervoer wil men graag zelf regelen.

D. De belangrijkste behoeften die alle vier doelgroepen nodig hebben

Zorg:

Begeleidende hulp	:	34%
Verzorgende hulp	:	24%
Huishoudelijke zorg	:	18,5%
Aangepaste voeding	:	14,5%
Verpleging	:	7,5%

Hulpmiddelen:

Rolstoel	:	34%
Hoog-laag bed	:	26%
Rollator	:	21%
Scootmobiel	:	13,5%
Krukken/stok	:	12%

Aanpassingen:

Verhoogd toilet	:	46,5%
Lift	:	45%
Beugels aan de muur	:	37%
Geen drempels	:	33%
Aangepaste douche-/toiletruimte	:	28,5%
Brede deuropening	:	23%
Kraan met hendel	:	18%
Automatische deuren	:	14%
Onderrijdbaar aanrecht	:	5,5%
Voldoende ruimte voor rolstoel	:	2,5%



E. Tot slot

Eenderde van de totale groep regelt de zorg zelf bij boeking; tweederde wil dat de zorg bij de boeking geregeld wordt. Zekerheid over de kwaliteit en flexibiliteit van de zorg en de accommodatie spelen een belangrijke rol bij alle doelgroepen. Daarnaast is ook de toegankelijkheid van activiteiten en attracties in de nabije omgeving een zwaarwegende factor. De vakantiebestemming speelt nauwelijks een rol.

Bronnen:

Vakantie en zorg; Van der Tuuk, Verkooijen & Beima, 2006

Rapportage gehandicapten 2002: Maatschappelijke positie van mensen met lichamelijke beperkingen of verstandelijke handicaps; M.M.Y de Klerk (red.); Social Cultureel Planbureau, 2002



Project:

Toerisme met zorg is toerisme met economisch perspectief

Inleiding

De markt voor zorgtoerisme is een groeimarkt, die voor het toeristisch-recreatieve bedrijfsleven, de horecasector en de zorgsector volop kansen biedt om nieuwe doelgroepen aan te boren. 15% van de Nederlandse bevolking heeft in meer of mindere mate een (permanente) beperking en deze groep zal groeien. Samenwerkende partijen in zuidwest Friesland maken actief werk van zorgtoerisme. Door de ontwikkeling van een aantal voorzieningen wordt getracht de belemmeringen van de toerist weg te nemen en diens zelfstandigheid te vergroten. Met als doel meer toeristen naar de regio te trekken en de regionale economie te stimuleren.

1. Ontwikkeling van een digitale informatievoorziening

In de eerste plaats is een digitaal informatiesysteem ontwikkeld waarin alle toeristisch-recreatieve voorzieningen (routes, accommodaties, infrastructuur) in Zuidwest Friesland met hun faciliteiten en toegankelijkheid in 'kaart' is gebracht. De informatie is via internet beschikbaar zodat iedereen vanachter zijn/haar eigen computer kan zien waar hij/zij in de regio terecht kan. De informatie is vanaf 2008 in vier talen beschikbaar en wordt gepresenteerd op een eigen, toeristisch aantrekkelijke, topografische ondergrond.

Het informatiesysteem is vertaald naar mobiele toepassingen. Toeristen die in het bezit zijn van een TomTom- navigatiesysteem of een Garmin, kunnen via een button op de website of, (vanaf 2008) op een aantal plaatsen in de regio hun navigatiesysteem uploaden met toeristische informatie. Vooral voor mensen die zich voortbewegen in een rolstoel is dit een prettige service.

2. VakantieZorg: voor zorg, hulpmiddelen en andere diensten op de vakantielocatie

Voor wie thuis zorg ontvangt of gebruik maakt van hulpmiddelen, is het wel zo prettig dat dit tijdens de vakantie ook mogelijk is. Het enorme regelwerk doet veel mensen ertoe besluiten niet met vakantie te gaan. Hiervoor is VakantieZorg opgericht; ondernemers en toeristen kunnen hier terecht voor informatie of het verkrijgen van de zorg en/of hulpmiddelen op de vakantielocatie. Zodat de toeristen zich alleen maar met hun vakantie bezig hoeven te houden.

3. Het basispakket voorzieningen

In samenwerking met een werkgroep 'Gebruikers' en de regionale ondernemers in de toeristisch-recreatieve sector is een 'Basispakket Voorzieningen' ontwikkeld t.b.v. de toegankelijkheid van de accommodaties voor deze doelgroep. Om te stimuleren dat voorzieningen daadwerkelijk worden aangebracht zijn twee faciliteiten ontwikkeld:

- In samenwerking met provincie Fryslân wordt bekeken of er een subsidieregeling kan worden gecreëerd ten behoeve van advies-trajecten;
- Rabobank Sneek-ZuidwestFriesland brengt een specifieke kredietarrangement met behulp waarvan voorzieningen uit het 'Basispakket' kunnen worden aangebracht.

4. Integrale ontwikkeling en samenwerking

Toerisme met Zorg zou niet gerealiseerd zijn zonder de enthousiaste medewerking van:

- (Potentiële) gebruikers;
- Talant, Zorggroep Tellens, Hof en Hiem en Thuiszorg Zuidwest Friesland;
- Ondernemers in de toeristisch-recreatieve sector;
- Stichting Stimulering Zuidwest Friesland;
- Taskforce Handicap en Samenleving;
- Nederlands Centrum voor Totale Toegankelijkheid;
- Friesland College;
- Rabobank Sneek-ZuidwestFriesland;
- Erasmus Universiteit Rotterdam;
- Marrekrite;
- De vele vrijwilligers die door weer en wind de fiets- en wandelroutes op toegankelijkheid hebben geïnventariseerd.

Toerisme met Zorg is door de betrokkenheid van velen een sprekend voorbeeld van integrale ontwikkeling geworden. Met als prachtig resultaat: één website waar informatie voor alle toeristen is te vinden, gecombineerd met flexibele levering van zorg en aanverwante producten op de vakantielocatie. Zuidwest Friesland is klaar voor de zorgtoerist!

5. Voor meer informatie:

Baukje Wallendal: 0515 - 42 11 29 / 06 - 53 80 02 04

Sjoerdje de Visser: 0513 - 43 42 93 / 06 - 51 92 29 81

Of mail naar info@toerismemetzorg-zwf.nl

*Het enorme regelwerk
doet veel mensen ertoe besluiten
niet met vakantie te gaan.*

Onderzoek:

Economische vooruitgang door verbreding toegankelijkheid van de toeristische sector (samenvatting deel 1 en 2)

A. Inleiding

Vaak wordt toegankelijkheid vooral vanuit kostenmotieven onder de aandacht gebracht. Wanneer men in ogenschouw neemt dat mensen met een beperking dezelfde wensen en motieven hebben omtrent reisgedrag dan mensen zonder beperkingen, maar alleen maar door hun beperking hierdoor worden tegengehouden, leert dat mensen met een beperking een zeer belangrijke doelgroep voor de toeristische sector (en daarmee een economische factor van belang) kan betekenen.

Om toegankelijkheid in brede zin te realiseren dien je niet alleen te kijken naar bouwtechnische zaken maar ook naar vervoersvoorzieningen, informatie- en communicatiesystemen, elektronica, dienstverlening en service. Daarnaast wordt toegankelijkheid nog teveel betrokken op mensen met een beperking. Een te beperkte zienswijze aangezien uit divers internationaal onderzoek blijkt dat toegankelijkheid voor alle mensen belangrijk is.

Zo blijkt dat een toegankelijke omgeving:

- voor 10% van de bevolking vereist is om deel te kunnen nemen aan de maatschappij;
- voor 30-40% noodzakelijk is om deel te kunnen nemen aan de maatschappij;
- voor de gehele bevolking comfortabel is bij de deelname aan de maatschappij.

De hiernavolgende samenvatting gaat in op het reisgedrag van de toeristen, de beoordeling van het aanbod aan toegankelijke vakantiebestemmingen en de mate waarin toegankelijkheid voor toeristische ondernemers een thema is. Het betreft hier een Duits onderzoek dat met het oog op het belang van de Duitse toerist voor de provincie in dit naslagwerk is ingesloten. Veel bevindingen worden echter ook bevestigd door de Nederlandse toerist met een beperking.

B. Onderzoeksmethodiek en de samenstelling van de responsgroep

Het onderzoek betreft een combinatie van documentanalyse, kwalitatief en kwantitatief onderzoek. Er zijn 20.000 personen in vijf toeristische bestemmingen in Duitsland benaderd.

Totaal aantal respondenten: 4.401

52,5% is man

47,5% is vrouw

50,6% is ouder dan 65 jaar

24,1% is tussen 55 en 64 jaar

11,2% is tussen 45 en 54 jaar

6,8% is tussen 35 en 44 jaar

4,9% is tussen 18 en 34 jaar

2,5% is jonger dan 18 jaar

- 97% van de responsgroep heeft in meer of mindere mate een permanente beperking;
- De helft van deze groep heeft een 'beperkinggraad' van 100%;
- Een huishouden bestaat uit gemiddeld 2,02 personen;
- Tweederde van de doelgroep is met pensioen of werkt niet meer;
- Een kwart van de doelgroep werkt nog, waarvan de helft fulltime;
- Het netto inkomen per huishouden bedraagt € 2.250,- per maand.

Bovenstaande cijfers wijzen uit dat slechts 12% van de (Duitse!) toeristen aangewezen zijn op de schoolvakanties. In de onderzochte groep nemen de toeristen die met kinderen op vakantie gaan een geringe plaats in.

C. Het reisgedrag van de toerist met een beperking

C1. Het reisgedrag van de doelgroep

In 2003 ging 54,3% van de doelgroep met vakantie. Dit is fors lager dan het gemiddelde in Duitsland: 75,3%.

Bij korte vakanties of weekeinden weg bestaat een geringer verschil: 32,3% en 37,5%.

Gemiddeld gaat de toerist met een beperking even vaak op vakantie als die zonder een beperking: 1 tot 3 maal per jaar en 2 tot 3 maal per jaar een korte vakantie/weekeinde weg.

De gemiddelde reisduur van de mensen met een beperking bedraagt 13,9 dagen (lange vakantie) en 3,6 dagen (korte vakantie). De gemiddelde reisduur van de mensen zonder een beperking is korter: 13,5.

C2. Reismotieven

M.b.t. de lange vakantie:

82% van de mensen met een beperking beschouwen vakantie als ontspanning en recreatie.

34% van deze groep gaat om gezondheidsredenen met vakantie. 21% gaat om culturele redenen met vakantie. 45,9% wil vooral uitrusten tijdens de vakantie en 45,8% prefereert een zon/strandvakantie.

M.b.t. de korte vakantie:

59,7% van de mensen met een beperking onderneemt graag een stedenreis (gemiddelde bij de Duitse bevolking: 41,7%). Recreatie en cultuur staan hierbij op de tweede plaats genoemd. Vermoedelijk komt de stedelijke infrastructuur beter tegemoet aan de eisen/wensen van mensen met een beperking. Activiteiten zijn vermoedelijk beter toegankelijk en men kan zich er vermoedelijk beter voortbewegen dan in de vrije natuur.

C3. Manier van reizen

Mensen met een beperking reizen, net als de gemiddelde Duitser, met eigen vervoer naar de vakantiebestemming (60,5% bij lange vakanties; 68,1% bij korte vakanties).

Bij reizen in eigen land bedraagt dit aantal meer: 71,6% bij lange vakanties en 72,8% voor korte vakanties.

Mensen die rolstoelgebonden zijn reizen overwegend met eigen vervoer. Andere vervoersmiddelen: bus (21,8%) en trein (17,2%).

Op de vakantiebestemming reist meer dan 50% met eigen auto. Meer dan tweederde wandelt of gebruikt de rolstoel op de vakantiebestemming. 20,4% maakt gebruik van het openbaar vervoer.

C4. Tijdstip van reizen

Mensen met een beperking reizen bij voorkeur in het voor- en naseizoen (mei, september, oktober). 88% van de responsgroep gaf aan dat men niet op het hoogseizoen aangewezen te zijn.

Dit geldt zowel voor de korte als de lange vakanties. Dit wijkt sterk af van de gemiddelde Duitser die vooral in het hoogseizoen met vakantie gaat (juni, juli, augustus).

C5. Bestedingen

Toeristen met een beperking geven per persoon gemiddeld € 945,- per vakantie uit. Dit is meer dan de gemiddelde Duitser (€ 818,-). 62,3% van de responsgroep is bereid om meer geld te betalen voor voorzieningen en diensten die de toegankelijkheid vergroten! De extra bijdrage moet in verhouding staan tot de dienst of voorziening en bedraagt € 100,- tot € 2.000,-. 15% is bereid om meer dan € 2.000,- te betalen voor aanvullende diensten en/of voorzieningen.

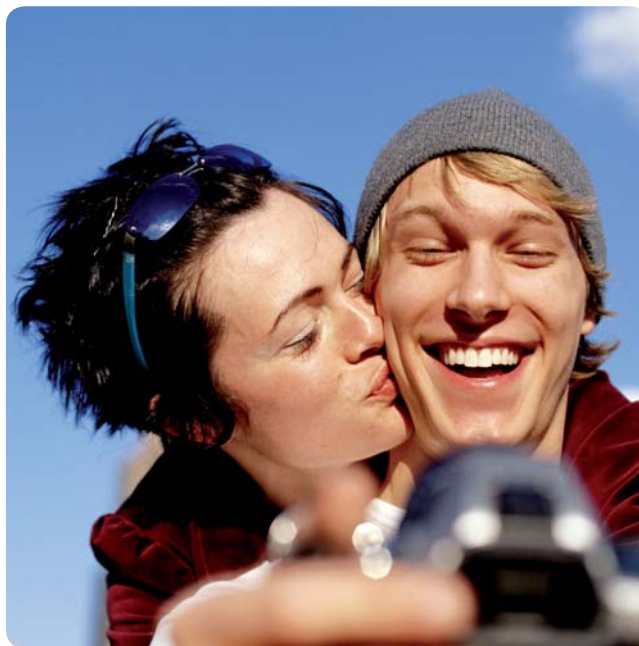
C6. Reisbestemmingen en loyaliteit

Bestemming:

41,2% van de responsgroep viert vakantie in eigen land. Dit is aanzienlijk meer dan de gemiddelde Duitser waarvan 30,5% in eigen land vakantie viert.

Interessant is dat 17,3% van de toeristen met een beperking bewust naar het buitenland met vakantie gaat vanwege de betere toegankelijkheid van het aldaar aanwezige aanbod!

Oudere mensen met een beperking kiezen vaker voor een vakantie in eigen land dan jongere mensen. In de keuze voor korte vakanties speelt de leeftijd van de toerist geen rol.



Loyaliteit:

Meer dan 70% van de toeristen met een beperking bezoeken meerdere bestemmingen. Dit geldt zowel voor de korte, als de lange vakanties. 26% van de doelgroep verblijft veelal op dezelfde bestemming.

C7. Frequentie van reizen

37% van de mensen met een beperking hebben wel eens van een reis afgezien omdat de gewenste vakantiebestemming niet toegankelijk was of dat noodzakelijke diensten en voorzieningen ontbraken.

48,1% van de mensen met een beperking zou vaker met vakantie gaan wanneer het aanbod geschikt zou zijn.

C8. Samenvatting:

- Mensen met een beperking reizen beduidend minder dan mensen zonder een beperking;
- Mensen met een beperking willen individueel met vakantie kunnen gaan;
- Mensen met een beperking gaan vooral om gezondheidsredenen met vakantie of om te ontspannen en te recreëren;
- Mensen met een beperking gaat vooral in het voor- en naseizoen met vakantie;
- Mensen met een beperking geven per persoon tijdens een vakantie meer uit dan mensen zonder een beperking;
- Mensen met een beperking gaan bij voorkeur in eigen land met vakantie;
- Korte vakanties zijn vooral stedenreizen;
- 52,5% van de mensen met een beperking reizen met anderen;
- 37% van de mensen met een beperking hebben wegens gebrekkige voorzieningen wel eens van een reis/vakantie afgezien;
- 48% van de mensen met een beperking zou vaker met vakantie gaan indien de voorzieningen toereikend zouden zijn.

Het aantrekkelijk zijn voor mensen met een beperking betreft niet alleen de locatie waarin men verblijft.

D. De vakantiebestemming en het aanbod

Het aantrekkelijk zijn voor mensen met een beperking betreft niet alleen de locatie waarin men verblijft, maar ook het aanbod in de directe omgeving en de service en dienstverlening.

De keuze voor een vakantiebestemming (zowel voor binnenlandse reizen als buitenlandse reizen) wordt op basis van de volgende elementen gemaakt (in volgorde van belangrijkheid):

1. De mate van toegankelijkheid van het onderkomen: 82%
2. De mate waarin men rondom het onderkomen/directe omgeving zich kan voortbewegen (76%)
3. De reis van en naar de vakantiebestemming (74%)
4. De mogelijkheden tot het ondernemen van excursies en uitstapjes (71%)
5. De organisatie van de reis (71%)
6. De mogelijkheid tot het ondernemen van culturele activiteiten (62%)
7. Aankomen, oriënteren (61%)
8. De service ter plaatse (58%)
9. Medische verzorging ter plaatse (52%)
10. Mogelijkheid tot ontbijt/volpension ter plaatse (51%)
11. De mogelijkheid om te winkelen en inkopen te doen (37%)
12. De mogelijkheden om sportieve activiteiten te ondernemen (37%)

Het blijkt dat met betrekking tot alle 12 punten voor mensen met een motorische - of activiteitsbeperking zeer grote belemmeringen bestaan. Deze belemmeringen hebben betrekking op (in volgorde van belangrijkheid):

1. Culturele activiteiten (67%)
2. De mate waarin men rondom het onderkomen/directe omgeving zich kan voortbewegen (65%)
3. De mogelijkheden tot het ondernemen van excursies en uitstapjes (63%)
4. De mogelijkheden om sportieve activiteiten te ondernemen (55%)
5. De reis van en naar de vakantiebestemming (52%)
6. Het onderkomen (47%)
7. Aankomen/oriënteren (44%)
8. De mogelijkheid om te winkelen en inkopen te doen (42%)
9. De service ter plaatse (42%)
10. De organisatie van de reis (40%)
11. De medische verzorging ter plaatse (35%)
12. De mogelijkheid tot ontbijt/volpension ter plaatse (24%)

E De organisatie van de reis: informatie vooraf, informatiemiddelen, de mogelijkheden om te boeken

Voor 70,6% van de doelgroep is de organisatie van de reis belangrijk om al dan niet voor een bestemming te kiezen. Dit geldt in het bijzonder voor cultuur-, wellness- en stedenreizen alsook voor korte vakanties. Vooral voor mensen met een verstandelijke beperking is dit onderwerp van grote betekenis.

De belangrijkste informatiebronnen die de doelgroep raadpleegt ter oriëntering op haar vakantie:

- Aanbeveling door bekenden (mond tot mond reclame; 28,4%);
- De reiscatalogus (25,5%);
- Het reisbureau (23,1%)
- De catalogus waarin specifieke voorzieningen t.b.v. de doelgroep zijn opgenomen (22,4%)

20,1% maakt gebruik van de VVV-kantoren. 9,8% van de doelgroep maakt gebruik van internet. Deze cijfers wijken sterk af van de gemiddelde Duitse bevolking: hiervan maakt 51% gebruik van internet.

In Duitsland (maar ook in Nederland) heeft zich de laatste jaren een submarkt ontwikkeld waar 'vakanties voor mensen met een beperking' worden aangeboden. Er bestaan verschillende informatiebronnen (vaak vanuit de patiëntenverenigingen georganiseerd), echter is geen enkele van deze informatiebronnen met het reguliere aanbod 'verbonden'. Met andere woorden: mensen met een beperking worden nog steeds als een specifieke groep beschouwd.

Uit onderzoek blijkt het volgende:

- De serviceverlening t.b.v. toeristen met een beperking door toeristische organisaties is weinig ontwikkeld;
- Bij 74% van de Duitse reisbestemmingen is de informatie over de mate van toegankelijkheid onvoldoende of afwezig!
- 9,1% van de Duitse vakantiebestemmingen hebben specifieke brochures waarin ingegaan wordt op de mate van toegankelijkheid;
- Slechts bij eenderde van de vakantiebestemmingen staat de mate van toegankelijkheid ook op de internetsite aangegeven;
- De informatiemedia zijn in zeer veel gevallen niet toegankelijk voor mensen met een visuele beperking;
- 29,1% van de doelgroep boekt de lange vakantie en 13% de korte vakantie voor een (van tevoren, door de reisorganisatie bepaald) vast bedrag. 78% van deze reizigers reizen naar het buitenland. Het gaat hierbij vooral om chronisch zieken, mensen met een visuele beperking en mensen met een verstandelijke beperking. Daarentegen onderneemt gaat merendeel van de mensen met een motorische beperking individueel met vakantie. Juist deze groep is erg ontevreden over het aanbod aan dergelijke reizen. De Duitse recreatieve ondernemers hebben tot op heden verzuimd om aan de vraag van deze groep te voldoen!
- 38,9% van de mensen met een beperking ondervindt belemmeringen bij de organisatie van hun reis/vakantie. Het gaat hier vooral om mensen met een gehoorstoornis of mensen met een verstandelijke beperking.

F De reis van en naar de vakantiebestemming

F1. Vervoersmiddel

Voor 74,1% van de doelgroep is het zeer belangrijk om zonder belemmeringen naar en van de vakantiebestemming te reizen. 52,1% van deze groep voelt zich daadwerkelijk belemmerd. In Duitsland ervaart de doelgroep bij de volgende vervoersmiddelen belemmeringen:

- Trein (69,9%)
- Taxi (71,5%)
- Bus, Metro (52%)
- Vliegtuig (61,5%)

Vooral de slechte toegankelijkheid van de trein, bus en taxi wordt door de doelgroep genoemd.

F2. Aankomen, oriënteren

Voor 61% van de doelgroep zijn goede voorzieningen/zekerheden bij de aankomst en bij de oriëntatie belangrijk bij de keuze voor een vakantiebestemming. Dit aspect is vooral belangrijk voor mensen met een visuele beperking.

Belangrijke onderdelen zijn hier de informatie- en geleidingsystemen ter plaatse, evenals de beschikbare toeristische informatie. In Duitsland bestaan nog vrijwel geen informatiesystemen die geschikt zijn voor meerdere doelgroepen. 43,9% van de doelgroep voelt zich wat dit betreft zeer beperkt in haar mogelijkheden. Mensen die individueel met vakantie gaan ervaren meer belemmeringen dan die met een groepsreis met vakantie gaan.

F3. De mate waarin men zich ter plaatse kan voortbewegen

Voor 75,8% van de doelgroep zijn goede mogelijkheden om zich ter plaatse voort te bewegen belangrijk in de keuze voor de betreffende bestemming. Tweederde van de doelgroep (vooral mensen die individueel met vakantie gaan) voelt zich hierin belemmerd.

Het is voor de doelgroep het onderwerp waarover men het meest ontevreden is.

Het blijkt dat in de nabije omgeving de openbare voorzieningen slecht toegankelijk zijn en dat men belemmeringen ondervindt in de omgang met de doelgroep/het onderwerp in algemene zin (het is geen thema). Daarbij ontbreekt het aan informatie over gebieden en voorzieningen die wel toegankelijk zijn. Mensen met een auditieve of visuele beperking worden in hun bewegingsvrijheid belemmerd doordat communicatiemiddelen slecht toegankelijk zijn en de situatie ter plaatse onveilig voor ze is.

F4. Het onderkomen

Het belangrijkste criterium in het keuzeproces voor de vakantiebestemming betreft het onderkomen (verblijfsaccommodatie; 81,8%).

Resp. 57,8% en 51,6% van de doelgroep brengt bij hun resp. lange en korte vakantie in een hotel door. Daarbij is er ook een sterke vraag naar vakantiewoningen (42,9%), pensions/bed & breakfast (22,3%). Campings en jeugdhoeven zijn minder in trek.

47% van de doelgroep (vooral mensen die individueel met vakantie gaan) voelt zich in de verblijfsaccommodatie belemmerd, vooral met betrekking tot de inrichting.

Geconcludeerd kan worden dat het bestaande aanbod slecht tegemoet komt aan de eisen van de toerist met een beperking. Echter geldt dit ook voor de bestaande informatievoorziening; het ontbreekt zelfs aan goede informatie omtrent het bestaande toegankelijke aanbod.

F5. Gastronomie/horeca

51,3% van de doelgroep boekt halfpension, 35,6% van de doelgroep zorgt hier zelf voor.

In de onderzochte gebieden bestaan nauwelijks horecagelegenheden die volledig toegankelijk zijn. Merkwaardig is dat slechts 24% van de doelgroep op dit terrein belemmeringen voelt. Met name mensen met een visuele beperking, mensen met een spraak-taal stoornis en mensen die individueel met vakantie gaan ondervinden problemen op dit terrein. De hoge tevredenheids-score heeft vermoedelijk te maken met het feit dat veel mensen met een beperking met begeleiders op vakantie gaan.

F6. De mogelijkheden om te winkelen

Vooral bij stedenreizen is het aantrekkelijk om te winkelen en inkopen te kunnen doen. Voor 36,7% van de doelgroep speelt dit onderwerp een belangrijke rol in het keuzeproces. 42,4% van de doelgroep, in het bijzonder mensen die rolstoelgebonden zijn, een visuele beperking - of auditieve beperking hebben, ondervindt hierbij belemmeringen.



F7. Culturele activiteiten

De mogelijkheid tot het ondernemen van culturele activiteiten zijn voor 61,8% van de doelgroep zeer belangrijk in hun keuze voor de vakantiebestemming. Vooral de toegankelijkheid van de inrichting wordt door met name mensen met een gehoorstoornis en mensen in een rolstoel als belemmerend ervaren. Echter ontbreekt het ook hier weer aan informatie over de inrichting van het aanbod.

F8. Sportieve activiteiten

De helft van de mensen met een mobiliteitsbeperking sluit al bij voorbaat uit dat ze sportieve activiteiten op de vakantiebestemming kan ondernemen. Hoewel de toegankelijkheid van sportvoorzieningen niet van doorslaggevend belang is in het keuzeproces, geven mensen met mobiliteitsbeperking aan dat men desondanks tijdens de vakantie graag sportieve activiteiten onderneemt.

F9. Service ter plaatse

Voor 58,2% van de doelgroep is de service op de vakantiebestemming een belangrijke factor in het keuzeproces. 41,5% van de doelgroep heeft tijdens de reizen die men tot dan toe heeft ondernomen, belemmeringen ervaren. Het gaat hier vooral om de specifieke voorzieningen die men op de vakantielocatie nodig heeft. Vooral mensen met een gehoorstoornis zijn hierover erg ontevreden (91%).

F10. Medische verzorging

52,4% van de mensen met een mobiliteits- of activiteitsstoornis en in het bijzonder voor mensen met een auditieve stoornis of mensen die chronisch ziek zijn, is de medische verzorging op de vakantiebestemming een belangrijke factor om te kiezen voor een bepaalde bestemming. Meer dan eenderde van de doelgroep is hierover ontevreden. De mogelijkheden op medisch terrein zijn zeer beperkt en de informatie over het bestaande aanbod aan medische verzorging is nauwelijks voorhanden. Zorgaanbieders richten zich vooral op de lokale bevolking.

F11. De mogelijkheden om uitstapjes te maken

Voor 71,3% van de mensen met een beperking, vooral voor mensen in een rolstoel en mensen met een verstandelijke beperking, is dit een belangrijke keuzefactor. Het betekent dat mensen in een rolstoel een sterke behoefte hebben om de directe omgeving actief te beleven. Obstakelvrije fiets- en wandelpaden is voor deze groep dan ook zeer belangrijk!

61,3% ervaart hier grote belemmeringen bij.

Eenderde van de doelgroep(!) sluit al van tevoren een aantal bestemmingen en activiteiten uit omdat men ervan uitgaat ter plaatse belemmeringen (lees: gevaren) te gaan ondervinden.

G. Samenvatting

De analyse van de behoefte wijst uit dat er kansen voor de toeristische sector liggen die tot nu toe niet worden benut:

1. De markt neemt in grootte toe

- meer dan de helft van de doelgroep is ouder dan 65 jaar;
- het aandeel mensen met een mobiliteits- of activiteitsbeperking neemt gezien de demografische ontwikkelingen toe;

2. Ouderen en mensen met een beperking zijn interessante doelgroepen

- ouderen en mensen met een beperking gaan gemiddeld langer met vakantie als mensen zonder een beperking of jongeren;
- ze zijn niet gebonden aan het hoogseizoen en brengen hun meeste vakanties in eigen land door;
- mensen met een beperking reizen veelal met begeleiders (partner, gezin, mantelzorger);

3. De intensiteit van reizen kan worden verhoogd indien accommodaties en voorzieningen toegankelijker worden

- het reisgedrag van de doelgroep kenmerkt zich door een relatief lage reisintensiteit;
- verhoging van de toegankelijkheid heeft tot gevolg dat de reisintensiteit van de doelgroep wordt verhoogd en daarmee ook een verhoging van het toeristisch verkeer;

4. Door de gehele serviceketen heen (zie de 12 genoemde punten onder D) bestaan er nauwelijks toegankelijke voorzieningen

- dit geldt in het bijzonder voor mensen die individueel met vakantie gaan (de belangrijkste doelgroep!);
- veel belemmeringen worden ervaren in de verblijfsaccommodatie;
- belangrijk is dat ook bij de vele andere elementen van de serviceketen belemmeringen worden ervaren;
- openbare ruimtes zijn slecht toegankelijk waardoor men zich ter plaatse moeilijk kan voortbewegen;

5. Het aanbod dat reeds toegankelijk is, wordt onvoldoende vermarkt, c.q. gecommuniceerd

- mensen met een beperking worden tot nu toe nauwelijks als een doelgroep beschouwd/herkend;
- informatie over toegankelijkheid van voorzieningen bestaat nauwelijks;
- het bestaande toegankelijke aanbod is niet transparant, mede doordat begrippen en kenmerken niet eenduidig worden gebruikt waardoor beoordelingen over toegankelijkheid niet mogelijk zijn;

Bron:

Ökonomische Impulse eines barrierefreien Tourismus für alle;
Bundesministerium für Wirtschaft und Arbeit, dec. 2003

Ondernemer aan het woord:

Charles Broman maakt werk van zorgtoerisme

Nautilus Maritiem is een watersportbedrijf dat gevestigd is in Sneek. Door onze ligging aan de 'Houkesloot' zijn wij ook vanaf het water goed bereikbaar. Vanuit deze locatie houden wij ons als officieel dealer van 'Wester-Eng' sloepen onder meer bezig met de verkoop en verhuur van deze luxe sloepen. Daarnaast kunt u ook bij ons terecht voor: onderhoud, stalling en verkoopbemiddeling.

Projectomschrijving:

Tot nu toe zijn er onvoldoende mogelijkheden voor mensen met een functionele beperking om zelfstandig deel te nemen aan watersportmogelijkheden. Er worden wel mogelijkheden aangeboden maar dit betreffen veelal geheel verzorgde arrangementen in verblijfsaccommodaties aan en/of op het water. Tevens zijn er wel andere aanbieders van schepen zoals motorkruisers maar deze dienen voor een hele week gereserveerd te worden terwijl een sloep bij uitstek geschikt is voor dagrecreatie.

Het doel is dat iedereen - dus ook mensen met een functionele beperking - kennis kan maken met de watersport en naar mogelijkheid er zelfstandig actief aan kan deelnemen. Bijvoorbeeld zelfstandig aan boord kan gaan, zelfstandig kan sturen en zelfstandig aan boord kan verblijven. En daarmee wordt dit project zo bijzonder: zelf de koers kan bepalen en het roer in eigen hand kan nemen.

Het specifieke product is een tien meter lange sloep met aanpassingen voor mensen met een functionele beperking.

De aanpassingen bestaan uit:

- speciale lift in de sloep
- oprolbare loopplank voor rolstoelgebruikers
- gelijke kuipvloer
- geïntegreerde zitplaatsen voor rolstoelgebruikers in bestaande banken
- afstandsbediening

Op dit moment zijn wij bezig met een nieuwe ontwikkeling, namelijk het realiseren van het project 'Sloepvaren met zorg'.

Voor meer informatie:

Nautilus Maritiem

Charles Broman

Oude Oppenhuizerweg 87a

8606 JC Sneek

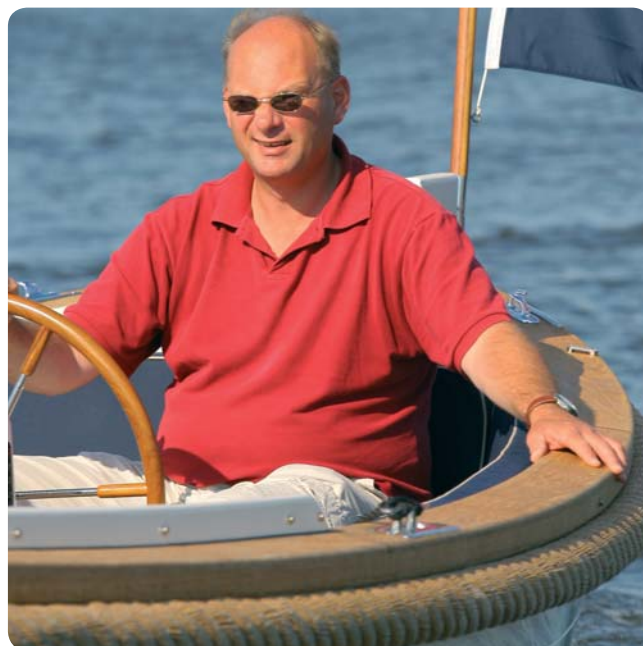
T 0515 - 43 34 60 / 06 - 51 71 52 41

F 0515 - 43 36 79

E info@nautilusmaritiem.com

www.nautilusmaritiem.com

Nautilus Maritiem
verkoop en verhuur van sloepen



Zoals u het horen wilt

HOOR
expert



Signalering systemen

- Beveiliging
- Lichtnet systemen
- Radiofrequentie



Hoorondersteuning

- Solo systemen
- Communicatieapparatuur
- Hoorversterkers



Wekkers

- Flitswekkers
- Trilwekkers
- Wekkerontvangers



Telefonie

- Vaste telefonie
- Mobiele telefonie
- Versterkers



TV & HiFi systemen

- Ringleiding systemen
- FM-systemen
- Infrarood systemen



Aanvullende producten

- Bescherming
- Reiniging
- Verzorging

Meer weten?

Wenst u meer informatie over de mogelijkheden die Hoorexpert u kan bieden?
Neem dan gerust contact met ons op. Wij dienen u graag van advies.



www.hoorexpert.nl

Hoorexpert

Gildenstraat 30
4143 HS Leerdam
Telefoon 0345 - 63 23 93
Fax 0345 - 63 29 19
E-mail info@hoorexpert.nl
Website www.hoorexpert.nl

Zeilen voor iedereen!

Voor mensen die willen watersporten biedt Sailability het hele jaar door de mogelijkheid om te zeilen.

Sailability heeft als doel de zeilsport te bevorderen voor mensen met een lichamelijke en/of verstandelijke beperking volgens het principe:

Zeilen is mogelijk voor iedereen.

Vanaf 2008 ook zeildagen in Sneek

Van mei t/m september 2008 gaan wij zeildagen organiseren op de Potten in Sneek. Mensen met een beperking kunnen zich hiervoor aanmelden. Tijdens onze zeildagen kan iedereen met een beperking zeilen! Met of zonder zeilervaring, dat maakt niet uit. Je komt zo vaak je maar wilt! Wil je weten wanneer we gaan zeilen, kijk dan naar het overzicht data zeildagen op onze website.

Samenwerking met de 'Toerisme met zorg' ondernemers.

Momenteel bereiden we ons voor op onze activiteiten in Friesland. We willen graag een passend aanbod mogelijk maken. Hiervoor hebben we natuurlijk de input nodig van lokale watersport. Waar liggen behoeften? We hopen dan ook dat u als Friese ondernemer het aandurft om contact met ons op te nemen en uw wensen en ideeën kenbaar wilt maken. Wilt u de toegankelijk van de gehandicapte zeiler realiseren, neem dan contact met ons op.

Ervaringen

De ervaringen van onze deelnemers is het beste bewijs dat dit werkelijk kan. Lees hun persoonlijke verhalen op onze website en wordt overtuigd dat zeilen echt kan voor mensen met een beperking.

Interesse

Heb je altijd als eens willen zeilen? Wil je kennismaken met deze heerlijke watersport? Maar heb je het door omstandigheden, wat dan ook, niet eerder aangedurfd? Of, ben je al een ervaren zeiler en wil je dit vaker doen? Sailability zorgt ervoor dat ook jij kunt (leren) zeilen! Enthousiast en nieuwsgierig geworden? Neem dan contact met ons op.

Voor meer informatie:

Stichting Sailability Nederland

Wilma van den Broek

Brinkstraat 133-8

7512 EC Enschede

T 053 - 430 03 44

E info@sailability.nl

www.sailability.nl



*... Toen was ik helemaal alleen, Alleen met de boot, de wind
en de zeilen. Alleen met de elementen. Kapitein op het schip.
Niemand die zei wat ik moest doen. Niemand die ik hoefde te
vragen om mij te helpen. Nee, ik had het roer in handen. Vrij
als een vogel in de lucht. Een enorm gevoel van geluk in alle
poriën van mijn lijf! ...*



Visio, de partner in zorg, onderwijs en revalidatie voor slechtziende en blinde mensen

Bij Visio (www.visio.org) kan iedereen terecht met vragen over leven, leren, werken en wonen met een visuele beperking. Visio biedt informatie en advies en verschillende vormen van revalidatie, begeleiding, onderwijs en wonen. Die diensten zijn er voor kinderen en volwassenen die slechtziend of blind zijn, al dan niet in combinatie met een verstandelijke of andere zintuiglijke of lichamelijke beperking. Ook mensen die professioneel of persoonlijk betrokken zijn bij die kinderen en volwassenen kunnen bij Visio terecht voor ondersteuning en deskundigheidsbevordering.

Organisatie

Visio is specialist op meerdere terreinen en heeft locaties in verschillende delen van Nederland. Dat heeft grote voordelen. Vragen kunnen vaak dichtbij huis worden beantwoord. En diverse diensten worden goed op elkaar afgestemd.

Advies bij Toegankelijk Bouwen

Bij toegankelijkheid wordt vaak gedacht aan rolstoeltoegankelijkheid. De leefomgeving, en daarmee ook de recreatieomgeving van mensen met een visuele beperking is echter ook vaak slecht toegankelijk. Om dit te veranderen geeft Visio advies bij toegankelijk bouwen. Visio adviseert bij nieuwbouw-, renovatie- en verbouwprojecten. Visio kan in de aanvang betrokken worden bij nieuwbouwplannen. Adviezen kunnen dan geïntegreerd worden in het programma van eisen dat aan de ontwerpfase voorafgaat. Dat resulteert in een ontwerp waarin vormgeving, installatietechnische eisen en toegankelijkheidseisen harmonieus gecombineerd zijn. Visio heeft veel kennis over de samenhang van zintuiglijk waarnemen, mobiliteit en oriëntatie gekoppeld aan kennis over de invloed van bouw-, interieur- en verlichtingsaspecten binnen en buiten gebouwen en ruimtes op die samenhang.

De toegankelijkheidsadviezen van Visio omvatten onder meer de deelgebieden:

- analyse van doelgroep en behoeften
- opstellen/toetsen van doelgroepspecifiek programma van wensen en eisen
- ontwerpen/toetsen van een lichtplan
- toetsen van te gebruiken kleuren en materialen op helderheid en contrast
- inrichting van ruimtes en de kleurkeuze van op elkaar vallende materialen
- routing binnen gebouwen en op terreinen
- begeleiding bij de realisatie van doelgroepspecifieke aanpassingen

Voor meer informatie:

Visio

ing. T.J. (Thijs) Stam

Adviseur Toegankelijk Bouwen

T 050 - 599 71 00

E thijsstam@visio.org

De recreatieomgeving van mensen met een visuele beperking is vaak slecht toegankelijk.

v i s i o

Hulpmiddelen Centrum Friesland

Hulpmiddelen Centrum Friesland B.V. (HCF), opgericht in 1994 met als doel vanuit een centraal depot hulpmiddelen efficiënt en doelmatig te verstrekken in de regio. Onze hoofdvestiging staat in Burgum met nevenvestigingen in St. Nicolaasga en Sneek. Onze medewerkers zorgen ervoor dat ouderen, zieken en/of gehandicapten snel en efficiënt de beschikking krijgen over een hulpmiddel waardoor zij langer zelfstandig kunnen functioneren en minder afhankelijk zijn van zorg door anderen.

HCF beschikt over deskundige en goed opgeleide medewerkers, met name op verpleegkundig, ergonomisch en logistiek terrein. Zij dragen dagelijks zorg voor goede voorlichting, adequate passingen en selecties en snelle leveringen. Onze eigen vervoersdienst levert de artikelen thuis of in de betreffende instelling. Bij aflevering zorgen onze medewerkers voor het installeren van de hulpmiddelen en de geven de nodige voorlichting over de artikelen en het gebruik en onderhoud ervan.

Burgum en St. Nicolaasga zijn moderne bedrijfspanden met onder meer een showroom, pasruimte, invalidentoilet en een geavanceerd magazijn, in Burgum circa 1.350 m² groot en in St. Nicolaasga circa 900 m². De eigen technische servicedienst garandeert een 24-uurs service op het gebied van onderhoud en reparatie van hulpmiddelen. We stellen alles in het werk om de dienstverlening zo klantgericht mogelijk uit te voeren. Waar gewenst en waar mogelijk, wordt samengewerkt met lokale dienstverleners. Storingen worden binnen 24 uur, zo mogelijk bij klanten aan huis, verholpen. Is reparatie niet direct mogelijk, dan krijgt de cliënt een vervangend hulpmiddel aangeboden.

In Noord-Nederland is HCF een sterke en flexibele marktpartij. Is marktleider op het gebied van hulpmiddelen in het algemeen, gespecialiseerd in de professionele uitvoering van de AWBZ, Regeling Zorgverzekeringswet en Wmo. Onze ervaring op het terrein van logistieke dienstverlening, poolbeheer van hulpmiddelen en de service- en bereikbaarheidsdienst geeft zowel opdrachtgevers, als klanten en belanghebbenden veel vertrouwen. Dit alles maakt ons tot een aantrekkelijke samenwerkingspartner.

We stellen alles in het werk om de dienstverlening zo klantgericht mogelijk uit te voeren.



Productrange

HCF kan het integrale traject van indicatie, passing en selectie tot en met levering en nazorg van hulpmiddelen verzorgen. De dienstverlening omvat daarmee de selectie en levering van het fysieke product en de bijbehorende diensten als service en onderhoud.

HCF beschikt over een uitgebreide pool aan hulpmiddelen die voor herverstreking gereed zijn. Hierin zijn met name hulpmiddelen voor de Wmo en AWBZ en Zorgverzekeringswet opgenomen, zoals (elektrische) rolstoelen, tilliften, toilet- en douchestoelen, etc. Ook kunnen deze voorzieningen gehuurd worden voor korte of langere periode. Onze adviseurs helpen u graag verder. Wilt u meer weten over onze mogelijkheden, neemt u dan contact met ons op, telefoon 0511 - 46 06 60.



Iedereen kan fietsen!

Liever Ligfietsen, de ligfietspecialist van Noord-Nederland, staat bekend om het grote assortiment tweewiel ligfietsen. Ook is er een grote diversiteit in driewiel ligfietsen. Liever Ligfietsen heeft zich gespecialiseerd in ligfietsen voor ouderen en mensen met een beperking.

Alle fietsen worden gebruikt voor demonstratie en verhuur.

Liever Ligfietsen biedt mensen met een beperking de mogelijkheid (weer) te gaan fietsen. Vooral driewiel ligfietsen zijn zeer geschikt voor allereerste hande beperkingen.

- Het lage zwaartepunt van de driewiel ligfiets maakt deze zeer stabiel.
- Op- en afstappen gaat probleemloos.
- De stoel geeft een stevige ondersteuning aan de rug waarbij het zitvlak ontzien wordt.
- De fietsen zien er sportief uit en zijn van hoge kwaliteit.
- Ze rijden gemakkelijk, snel en licht en sommige modellen zijn vouwbaar.
- Ligfietsen zijn comfortabel, behendig en ook geschikt voor grotere afstanden.

De fietsen kunnen voor iedere gebruiker worden aangepast.

- De fietsen zijn eenvoudig op lengte van de berijder in te stellen.
- Met een elektromotor kan de trapkracht ondersteund worden.
- Er zijn verschillende mogelijkheden in zitposities, aangepaste pedalen, crank verkorters en excentrische cranks.
- Alle mogelijke accessoires zijn beschikbaar
- Het sturen, schakelen en remmen kan zonodig met één hand.

Sommige fietsen kunnen achter elkaar gekoppeld worden, ook als één berijder bijna geen kracht heeft kan die toch lekker meefietsen. Ditzelfde geldt voor de tandemfietsen, door de slimme constructie zit je dicht bij elkaar wat communicatie gemakkelijk maakt. Je hebt allebei ruim zicht naar voren.

Het is voor Liever Ligfietsen een uitdaging om iedereen op de fiets te krijgen en te houden! Het is belangrijk voor ons om u uitgebreid en vakkundig voor te lichten. We nemen altijd de tijd om voor u de juiste fiets te vinden en deze met de nodige aanpassingen af te monteren.

U kunt van dinsdag t/m zaterdag terecht in de winkel in Leeuwarden. Op afspraak kunt u 's avonds in onze dependance in Akkrum terecht.

Liever Ligfietsen

Zuiderplein 5

8911 AM Leeuwarden

T 058 - 212 53 68

E info@liever-ligfietsen.nl

www.liever-ligfietsen.nl



Sanitair aangepast aan iedere fysieke klacht

Volledig op één lijn met het standaard sanitair moet, in de ogen van 't Waterhuys, het aangepaste sanitair zijn. Niet verscholen in een hoekje uitblinkend in lelijkheid, maar centraal en integraal gepresenteerd. Aangepast sanitair wordt ten onrechte alleen geassocieerd met bejaarde of volledig gehandicapte mensen die niets meer kunnen. Maar wat te denken van (jonge) mensen met (chronische) rugklachten of andere alledaags voorkomende klachten?



"Aangepast sanitair" het woord dekt de lading al. Sanitair aanpassen aan iedere fysieke klacht, die ieder op eigen wijze ervaart. Dit is iets wat wij graag doen! U vindt dit in veel opstellingen terug binnen onze showroom, allerlei ingenieuze aanpassingen op zeer stijlvolle, bijna onzichtbare wijze geïntegreerd in de badkamers. Uiteraard bieden deze aanpassingen ook aan de volledig gezonde mens een extra comfort!

't Waterhuys kenmerkt én onderscheidt zich d.m.v. mooie, chique en functionele aanpassingsmogelijkheden op het gebied van sanitair in de breedste zin des woords, voor zowel de particuliere- als zakelijke markt.

Wanneer u bijvoorbeeld een toilet, badkamer, hotelkamer of andere ruimte heeft die opvallend onopvallend aangepast dient te worden, schroomt u dan niet om een afspraak te maken voor een persoonlijk gesprek en advies.

Naast een uitgebreide vakkennis én showroom beschikt 't Waterhuys over zéér ervaren monteurs die u alle bouwtechnische rompslomp uit handen kunnen nemen en uw bedrijf binnen de kortst mogelijke tijd klantvriendelijk maken voor iedere doelgroep die Nederland rijk is.

't Waterhuys baden en douches

Leitswei 2

8401 CL Gorredijk

T 0513 - 46 09 60

www.waterhuys.nl

Openingstijden:

maandag en dinsdag op afspraak

woensdag t/m vrijdag 10.00 - 18.00 uur

zaterdag 10.00 - 17.00 uur

vrijdagavond koopavond

Ook aangepast sanitair in uw badkamer moet zijn zoals die hoort te zijn: mooi, stijlvol en functioneel!

Watersporten kan iedereen! Sailing for all!

De wind in de zeilen, het golvende water tegen de boeg, de zon op je gezicht; zeilen is het ultieme gevoel van vrijheid. Voor veel mensen met een beperking is dit een ongekend gevoel, doordat zij in het dagelijkse leven veel obstakels tegenkomen. Maar met de juiste aanpassingen en evt. begeleiding is het voor iedereen mogelijk om te (leren) watersporten.



NebasNsg Watersportaccommodaties is de watersportorganisatie voor mensen met een beperking.

Zij beheert al meer dan 30 jaar drie volledig aangepaste en rolstoeltoegankelijke watersportaccommodaties, waar ongeveer 1500 gehandicapten elk jaar weer genieten van hun watersportvakantie/activiteit. Op de watersportaccommodaties kan iedereen zijn of haar handicap even vergeten, want wij kijken naar wat iemand kan. Door grote en kleine aanpassingen en veel creativiteit maken wij het mogelijk dat iedereen op zijn niveau kan zeilen of een andere watersport beoefenen, zonder daarbij de veiligheid uit het oog te verliezen.

De accommodaties:

Eén van de drie watersportaccommodaties is het eiland Robinson Crusoe in de Loosdrechtse Plassen. Het watersportcentrum bruist van de activiteiten! Je kunt er (catamaran) zeilen, surfen, roeien, kanoën en zelfs waterskiën. Diverse aanpassingen en aangepaste boten maken het mogelijk dat iedereen hier op zijn/haar niveau actief kan watersporten. Er wordt bijvoorbeeld gevaren met Access Dinghy's, aangepaste trimarans, maar ook met 2 speciaal ontworpen roll-on/roll-off zeilschepen die men zelfstandig vanuit de rolstoel kan zeilen.

Op de tweemastklipper Lutgerdina beleven de opvarenden het ultieme avontuur op de Nederlandse, Duitse en zelfs Deense wateren. De extra brede gangboorden, de lieren op rolstoelhoogte, het hydraulische stuursysteem en de lift om benedendeks te komen staan garant voor een optimale beleving van het authentieke zeilen voor iedereen. De accommodatie benedendeks is ook volledig aangepast voor het verblijf van mensen met een beperking.

In Friesland zijn wij actief met onze catamaran Beatrix. Het 18 meter lange schip is speciaal ontworpen voor het gebruik door mensen met een functiebeperking en beschikt over de modernste techniek. Alle zeilen kunnen vanuit de rolstoel bediend worden. Sturen is mogelijk vanaf de lift met een stuurwiel of met een joystick. Vanuit Heeg worden mooie tochten over de Friese wateren, het IJsselmeer en de Waddenzee gemaakt.

Normaal wat normaal kan en speciaal wat speciaal moet

Onder dit motto bieden wij in overleg met onze gasten op elke accommodatie een gevarieerd en uitdagend programma aan. Een actieve watersportvakantie met individuele aandacht voor ieders wensen en mogelijkheden. Bij NebasNsg gaan wij uit van de mogelijkheden, en dus niet van de beperkingen. Wij laten mensen niet alleen kennis maken met en genieten van watersport in de ruimste zin des woords, maar bieden met vernuftige aanpassingen ook mogelijkheden voor iedereen om zich te bekwaamen in m.n. zeilen, maar ook in andere takken van watersport.

Advies

NebasNsg Watersportaccommodaties heeft door haar jarenlange ervaring met het zeilen met gehandicapten een schat aan deskundigheid opgebouwd. Deskundigheid betreffende aanpassingen van bestaande schepen, nieuwbouw van aangepaste schepen en toegankelijkheid van watersportvoorzieningen.

Binnenkort wordt ons standaardwerk 'Geboden Vaargang' met daarin alle informatie over toegankelijkheid van watersportvoorzieningen geactualiseerd en uitgegeven.

Graag zijn wij zowel particulieren als bedrijven en overheden van dienst om zo de watersportmogelijkheden voor mensen met een beperking te vergroten.

Voor meer informatie:

NebasNsg watersportaccommodatie

Michiel Meijers

Postbus 200

3980 CE Bunnik

T 030 - 659 73 79

E watersport@nebasnsg.nl

www.watersportenkaniedereen.nl



Financieringsarrangement Toerisme met Zorg



Toerisme met Zorg heeft toekomst

Uit diverse marktstudies blijkt dat de combinatie Toerisme met Zorg een actueel thema is. Juist in Zuidwest-Friesland heeft dit innovatieve thema toekomst, omdat toerisme een belangrijke kracht is voor de regio.

Misschien overweegt u zelf ook te investeren in Toerisme met Zorg. Door bijvoorbeeld uw bedrijf toegankelijker te maken voor minder validen. Of wellicht heeft u grootse plannen op dit gebied. Natuurlijk wilt u graag weten wat dit financieel voor u gaat betekenen. Graag sparren wij hierover met u verder. Voor dit project hebben wij een **exclusief financieringsarrangement** samengesteld.

Subsidiemogelijkheden

Wist u dat u wellicht in aanmerking kunt komen voor diverse subsidies? Diverse partnerinstanties kunnen u verder adviseren over de mogelijkheden. Hierbij kunt u denken aan MKB Noord en HanzeConnect. Graag brengen wij u in contact met de juiste instantie.

Wilt u ook investeren in Toerisme met Zorg?

Is uw belangstelling gewekt en wilt u een afspraak maken, bel dan met (0515) 43 70 00.

Ook kunt u ons mailen: bedrijven@sneek-zwf.rabobank.nl

Wij nemen dan contact met u op.

Samen zorgen we voor een dynamische, recreatieve sector met oog voor zorg

Nu 1% korting op de financieringsrente bij investeringen gericht op de toegankelijkheid van mindervaliden.

vraag naar de voorwaarden

Rabobank Sneek-ZuidwestFriesland

Martiniplein 1, 8601 EG Sneek

tel. (0515) 43 70 00

website: www.sneek-zwf.rabobank.nl

e-mail: bedrijven@sneek-zwf.rabobank.nl

Het is tijd voor een innovatieve bank.

Het is tijd voor de Rabobank.



Rabobank



Talant
Thuiszorg Zuidwest Friesland
Zorggroep Hof en Hiem
Zorggroep Tellens
Stichting Stimulering Zuidwest Fryslân

